

بررسی مفهوم اخلاق دانشجویی از دیدگاه اعضای هیات علمی

مقاله اصلی

لیلا جویباری^۱، فروغ پارسایی^۲، فرشته رایج^۳، اکرم ثناگو^۴

^۱ . نویسنده مسئول؛ استادیار گروه پرستاری کودک و خانواده، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران
^{۲،۳} دانشجوی پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران
^۴ استادیار گروه پرستاری بهداشت جامعه و روان، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

چکیده:

مقدمه و هدف: دانستن دیدگاه و تجربیات اساتید از اخلاق دانشجویی می تواند راه گشا دانشجویان در دانشگاه باشد زیرا که در تعامل دانشجو و استاد یادگیری اتفاق می افتد و شرط اساسی قبول اخلاق هم می باشد. هدف از این مطالعه تبیین مفهوم اخلاق دانشجویی از دیدگاه اعضای هیات علمی بوده است.

روش کار: این مطالعه کیفی (۱۳۸۹) از ده تن از اعضای هیات علمی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی گلستان دعوت به عمل آمد. برای جمع آوری اطلاعات از روش مصاحبه های انفرادی نیمه ساختار تا رسیدن به اشباع داده ها استفاده شد. مطابق رویکرد "تحلیل محتوای" آنالیز شدند. رضایت آگاهانه شفاهی برای شرکت در مطالعه اخذ گردید.

یافته ها: مضمون اصلی "رفتار عالی انسانی همراه با علم" استخراج شد. اساتید مفهوم اخلاق دانشجویی را با بروز "رفتار آکادمیک" در محیط دانشگاهی از دانشجو توصیف کردند و رفتارهای "نامحترمانه" را منافات با اخلاق دانشجویی می دانستند. احترام و قدردانی از استاد را جزء لاینفک رفتاری دانشجویان می دانستند. "در پی کسب دانش بودن نه کسب مدرک" از دیگر مضامین بارزی است که مفهوم اخلاق دانشجویی را تبیین می نماید. "مراقبت دلسوزانه و توأم با علم" و "رعایت شئونات اسلامی در پوشش و رفتار" از دیگر ابعاد مفهوم "اخلاق دانشجویی" بوده است.

بحث و نتیجه گیری: اخلاق دانشجویی معادل با رفتار آکادمیک، محترمانه رفتار کردن، تعامل با بیمار و انجام مراقبت دلسوزانه همراه با مهارت تفسیر شده است. آگاهی از دیدگاه اساتید در خصوص اخلاق دانشجویی می تواند به یادگیری رفتارهای حرفه ای کمک نماید.

کلمات کلیدی: اخلاق ، دانشجو ، اساتید ، علوم پزشکی

Survey of Ethics student: faculty members' perceptions

Introduction: Understanding the views and experiences of faculty member of ethics student can be a viable solution because of the interaction between students and teacher .

Aim: The purpose of this study was to clarify the concept of ethics has been a student of the faculty member perspective.

Methods: This qualitative study (۱۳۸۹) Ten members of the Faculty of Medicine, Golestan University of Medical Sciences, was invited. Collect data from individual semi-structured interview method was used to achieve data saturation. Approach as "content analysis" were analyzed. Oral informed consent was obtained for participation in the study.

Results: The main theme of "human behavior with excellent science," were extracted. Faculty member the concept of moral ethic with Incidents "of academic behavior" in the University environment and behavior of students described "Incivility " incompatible with the ethics of the students knew. Respect and appreciation of the students knew an integral part of treatment. "Following the acquisition of knowledge is not evidence of" other significant themes that explain the concept of student ethics. "Compassionate and caring with the science" and "respect for Islamic values and behavior of" other dimensions of the concept of "student ethics" is.

Conclusion: the ethics of student academic behavior, respectful behavior, interaction with a patient and compassionate care is to be interpreted with skill. Teachers can view student awareness of ethical behavior, professional help to learn

Keywords: ethics, students, medical, faculty member

مقدمه :

موضوع اخلاق یکی از مباحث و موضوعات مهمی است که توسط مجامع بین المللی - سازمانها - سیاستگذاران و برنامه ریزان کشورهای مختلف و محققان و متخصصان رشته های مختلف علوم وفنون مورد توجه ویژه قرار گرفته است (۱). همگام با پیشرفت علوم و فنون سوالات مربوط به باید ها و نبایدها در مورد کاربری فناوری های جدید دامنه مباحث اخلاق را گسترده ساخته است (۲). اخلاق تاریخچه بس طولانی در جهان دارد و مسلمانان دستیابی به اخلاقی همسو با فرهنگ جوامع مختلف باید با توجه به پیشینه تاریخی آنها حاصل گردد (۳) در دین اسلام اخلاق تا آن حد ارزشمند است که پیامبر اکرم (ص) هدف از بعثت خود را اتمام مکارم اخلاقی می داند (انما بعثت الا اتمم المکارم الا اخلاق) (۴). بی تردید گرایش به ارزش های اخلاقی به طور فطری در نهاد آدمی وجود دارد از این رو پیاموران الهی همواره با تکیه بر مسایل اخلاقی مردم را به رشد و رویش در ابعاد گوناگون زندگی دعوت کردند (۵) رویکرد دنیای امروز را می توان بازگشت به عقلانیت و اخلاق دانست. بشریت پس از طی دوره های مختلف می رود تا رویکردی عقلانی و اخلاقی در تامین نیازهای مادی و معنوی خود داشته باشد از این جهت می توان اخلاق را در مرکز و کانون تحولات دنیای آینده دانست این رویکرد بیشتر رشته هایی را تحت تاثیر قرار می دهد که در ارایه خدمت به انسان ها پیشناز هستند تحولات دنیای کنونی در بر گیرنده ویژگی هایی است که نیاز به رویکرد اخلاق در حرفه های مرتبط با پزشکی را ضرورتی انکار ناپذیر کرده است (۶) موضوع اخلاق توجهات زیادی را به خود جلب کرده است. آشکار است پیشرفت های علمی به تهرایی قادر به تضمین پیشرفت اخلاقی افراد نمی باشد (۷). اخلاق های نامتعارفانه از مسایلی است که به شدت محیط یاد دهی و یادگیری را مختل می کند و اغلب منجر به ایجاد تناقض و استرس بین استاد و دانشجو می شود. اخلاق های نامتناسب در محیط آموزشی یک نگرانی در حال رشد می باشد رفتار و منش مودبانه نیز در کلام تعریف می شود که می تواند روی محیط تدریس تاثیر گذارد (۸). این مطالعه با هدف تبیین اخلاق دانشجویی از دیدگاه اساتید مورد مطالعه قرار گرفت.

روش کار :

پژوهش حاضر یک تحقیق کیفی و از نوع تحلیل محتوایی است. تحلیل محتوا جایگاه ارزشمندی در گستره ی تحقیقات و ابزار خوبی برای پژوهشگران کیفی است (۹) که محتوای نوشتارها را برای استخراج دورن مایه های اصلی و الگوهایی که در بین داده ها وجود دارند مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند (۱۰). در این روش متن مصاحبه ها چندین بار مرور می شود تا به کوچک ترین واحد های تشکیل دهنده و معنی دار (تم یا درونمایه) شکسته شوند. فهرستی از تم ها تهیه می شود، سپس این کلمات مرور می شوند تا شباهت در معنا و مفهوم آنها روشن شود، و باز مرور می شوند تا براساس محوریتی که بین تم ها یافته می شود، در یک زیرطبقه قرار بگیرند و بعد در ادامه ی همان جریان کاهشی و استقرایی زیرطبقه های مربوط به هم در یک طبقه قرار بگیرند. این مروره، لغزیدن طبقات بر روی یکدیگر و ادغام ها در بین نوشته های اولیه و طبقه های نهایی، آنقدر تکرار می شود تا در نهایت پژوهشگران به ثبات قابل قبول در بین داده ها و احساس رضایت درباره طبقه ها و زیرطبقه ها برسند. نمونه گیری اساتید دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی گلستان مبتنی بر هدف (متناسب با پژوهش کیفی) انتخاب و مورد مصاحبه های نیمه ساختار یافته قرار گرفتند تا دیدگاه اساتید از اخلاق دانشجویی نیز شناخته شود. یک سوال مشترک در تمام مصاحبه ها این بود: وقتی می گویم اخلاق دانشجویی چه به ذهن شما می آید. داستان شرايطی را بگوئید که احساس کردید دانشجویی را می شناسید که بعنوان داشتن اخلاق دانشجویی مورد قبول شما است و یا بر عکس لطفاً بازگو فرمائید. تمام مکالمه ها بر روی نوار صوتی ضبط، و سپس کلمه به کلمه دست نویس شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در جریان فرآیند پژوهش، از گردآوری داده ها تا پایان تجزیه و تحلیل و گزارش یافته ها اخلاقیات مربوط رعایت شده اند. رضایت آگاهانه، حفظ گمنامی، محرمانه بودن اطلاعات، حق کناره گیری در زمان دلخواه، مفاد تعهدات اخلاقی رعایت شده است. اطلاعات فردی چون سن، جنس، گروه آموزشی، سابق کار مطرح شد، مصاحبه ها مصاحبه ها تا رسیدن به غنای لازم و در اصطلاح، اشباع اطلاعاتی که دیگر تم یا درونمایه جدیدی به داده ها اضافه نشود، ادامه یافت است. بر همین اساس ده تن از اساتید تا رسیدن به داده های تکراری مورد مصاحبه قرار گرفته اند. معیار ورود تمایل مصاحبه بوده است. محیط پژوهش، متناسب با پژوهش کیفی، محیط واقعی و طبیعی بوده و کلیه مصاحبه ها توسط پژوهشگر، با توجه به ویژگی های ارتباط با اساتید و با به کارگیری مهارت های مصاحبه، در اتاق کار اساتید در دانشکده انجام شده است. روایی و پایایی داده ها با معیارها و واژه های پژوهش کیفی که مقبولیت و تعیین خواننده می شوند شرح داده خواهد شد. مقبولیت، به معنی قابل پذیرش بودن داده ها و آن نیز در گرو جمع آوری داده های حقیقی است. جهت افزایش مقبولیت داده ها از انواع روش های زیر استفاده شده است: استفاده از تلفیق در تحقیق (تلفیق زمانی) از تلفیق زمانی نیز با بررسی در زمان های مداوم (افزایش دفعات مصاحبه ها) و امکان بازخورد به داده ها برای تامین داده هایی با اعتبار بیشتر استفاده شده است. بازنگری ناظرین: با استفاده از نظرات تکمیلی همکاران، مرور دست نوشته ها توسط مشارکت کنندگان، اصلاحات و نکات پیشنهادی، لحاظ شده است. جست و جو برای شواهد مغایر و تحلیل موارد منفی که نظرات متضادی داشته و از نظر دیدگاه های فرهنگی در نقطه مقابل هم قرار دارند را نیز معرفی نمایند (۱۰).

یافته ها :

از آنالیز داده ها مفهوم اخلاق دانشجویی با مضمون اصلی "رفتار عالی انسانی همراه با علم" استخراج شد. شرکت کنندگان در مطالعه مفهوم اخلاق دانشجویی را با بروز "رفتار آکادمیک" در محیط دانشگاهی از دانشجو توصیف کردند و رفتارهای "نامحترمانه" را منافات با اخلاق دانشجویی می دانستند. مشارکت کنندگان احترام و قدردانی از استاد از جزء لاینفک رفتاری دانشجویان می دانستند. "در پی کسب دانش بودن نه کسب مدرک" از دیگر مضامین بارزی است که مفهوم اخلاق دانشجویی را تبیین می نماید. مشارکت کنندگان بر این باور بودند دانشجویان علوم پزشکی می بایست قادر به تعامل با بیماران، خانواده بیمار و پرسنل درمانی باشند. "مراقبت دلسوزانه و توأم با علم" داشته باشند. رعایت شئون اسلامی در پوشش و رفتار از دیگر ابعاد مفهوم "اخلاق دانشجویی" بوده است.

"رفتار عالی انسانی همراه با علم"

شرکت کنندگان در این مطالعه مفهوم "اخلاق دانشجویی" را داشتن "رفتار عالی انسانی همراه با علم" برای دانشجو توصیف نمودند.

اعضای هیات علمی بر این اعتقاد بودند که "یک دانشجو می بایست ملبس به علم و رفتار محترمانه" باشد.

"بالای نود درصد دانشجویهای ما از لحاظ رفتاری در درجه عالی هستند فقط یک تعداد اندک رفتارهای غیر قابل قبول انجام میدن. وظیفه ما اینه که این افراد رو راهنمایی کنیم تا در جهت آموزش صحیح گام بردارند"

یکی از شرکت کنندگان اظهار داشت.

"دانشجویان باید رفتار خود را علمی کنند یعنی در کنار رفتار و اخلاق عالی و انسان دوستانه، علم خودشونو زیاد کنند و به یک فرد باسواد تبدیل بشن. رفتار عالی انسانی همراه با علم داشته باشن"

یکی دیگر از شرکت کنندگان مثالی از یک دانشجوی ملبس به اخلاقیات پسندیده را ارائه داد:

"سمیه، دانشجویی بود که از نظر اخلاقی دختر آراسته و شایسته ای بود. منظم بود، غیبت نمی کرد، دروغ نمی گفت، به دیگر دانشجویها کمک می کرد، از وقتش به بهترین نحو استفاده می کرد. سمیه دنبال مد و ... نبود. یه دانشجوی نمونه از نظر اخلاقی و درسی بود برای همین هم دانشجوی نمونه کشوری شد. در امور فرهنگی، کمیته تحقیقات و سایر زمینه ها فعالیت داشت. خانواده، دوستان، اساتید از او راضی بودند."

اساتید رفتار دانشجویان را عالی ذکر نمودند و در مقابل اصلاح رفتار غیر قابل قبول دانشجوی، خود را مسئول می دانستند. رفتار دانشجو را تواما علمی و اخلاقی قلمداد کردند. دانشجویی را که هدف و رفتار او در محیط دانشگاه در جهت کسب علم و اخلاق، باشد را نمونه اخلاق دانشجویی ذکر نمودند.

"اخلاق دانشجویی مجموعه ای از هنجارها و ناهنجارهاست. درس خواندن، محترم بودن، مودب بودن رفتارهای هنجاری است"

"رفتار آکادمیک"

داشتن رفتارهای آکادمیک از مضامینی بود که اساتید مکرر به آن اشاره نمودند. هر زمان که اساتید رفتار، کلام و تفکر و یا سکنات دانشجو را مغایر با دانشگاه و محیط علمی دیدند آن را رفتاری غیر آکادمیک می پنداشتند که دور از انتظار آنها از اخلاق دانشجویی بوده است.

"یک اخلاق دیگه هم که اخیرا خیلی شایع شده که یک رفتار غیر آکادمیک محسوب می شه دیر اومدن سرکلاسه و همینطور خروج بدون اجازه از کلاس که گاهی اوقات هم بی مورد و طولانی هستند. این رفت و آمدها در یک کلاس ۳۰ نفره می تونه کلاس رو کاملا مختل کنه"

اساتید رفتارهایی از قبیل فکر کردن به غیر از درس، ایجاد وقفه در تدریس استاد را از رفتارهای غیر آکادمیک می دانستند و احترام به استاد و همکلاسی ها و کارکنان و رعایت آداب معاشرت را از رفتارهای آکادمیک می دانستند.

"رفتارهای نامحترمانه"

رفتارهای نامحترمانه در محیط های آموزشی می تواند به شدت یاددهی و یادگیری را مختل نماید و به ایجاد تناقض و اضطراب بین استاد و دانشجو منجر گردد.

"گاهی اوقات دانشجویها احترام استاد خود را نگه نمی دارن. مثلا دانشجویانی که با استادشون بحث می کنند ... یا اینکه استاد ایستاده و داره صحبت می کنه اون نشسته و یا آدامس در دهانشان باشد و یا سرکلاس زیاد صحبت کنه"

"احترام و قدردانی از استاد"

مشارکت کنندگان قدردانی و تجلیل از استاد از سوی فراگیران را لازمه اخلاق دانشجویی می دانستند.

"احترام به افرادی که به انسان چیز یاد میدهند واجب میباشند. کسی که یک مطلبی را به انسان یاد می دهد قابل ارزش و احترام است. تعاملی که بین دانشجویان و اساتید وجود دارد فوق العاده مهم است. من اعتقاد دارم که دانشجو باید مدرس خود را به عنوان پدر روحانی خود تلقی کند."

"در پی کسب دانش بودن نه کسب مدرک"

یکی دیگر از نشانه های اخلاق دانشجویی در پی کسب دانش بودن و نه مدرک، یادگیری واقعی، نه حفظ کردن و سطحی گذشتن ذکر شد.

"ترم گذشته در بازدیدم از کارآموزی در عرصه، دانشجو کتاب تست در دست داشت برای آمادگی امتحان کارشناسی ارشد ...

موقعیت های یادگیری در دانشگاه زیاد است اما دانشجویان از دست میده چون فکر می کنند نیازی نیست و فارغ التحصیل می شه"

یکی از دیگر شرکت کنندگان اظهار داشت:

"به نظر من وقتی کلمه دانشجوی به زبان میاد یعنی کسی که دنبال دانش باشه، باید برای کسب دانش اومده باشه نه برای کسب مدرک یا شغل آینده از طرق مختلف دانش رو دریافت کنه"

"تعامل با بیمار، خانواده بیمار و پرسنل بیمارستان"

"مراقبت دلسوزانه و توأم با علم"

یکی از محیط های یادگیری دانشجویان علوم پزشکی مراکز بهداشتی درمانی می باشد، لذا حضور در بالین و یادگیری از بیمار و مددجو مستلزم رعایت یک سری اخلاقیات می باشد.

"مثلا یک دانشجوی با اینکه برایش توضیح لازم درباره یک مهارت داده شده بود، ولی باز هم با پرسنل جر و بحث می کرد و درگیری لفظی ایجاد کرد."

"دانشجویان رفتارها رو باید علمی کنند یعنی در کنار رفتار و اخلاق عالی و انسان دوستانه، علم خودشونو زیاد کنند"

"رعایت شئونات و حجاب اسلامی"

اساتید معتقد بودند به دلیل قوانین کشوری پوشش و رفتار باید اسلامی باشد، محیط دانشگاه محیطی مقدس است و باید ظاهر افرادی که در این محیط هستند مغایرتی با کسب علم نداشته باشد. شرکت کنندگان، پوشش و رعایت حجاب اسلامی را از اخلاق دانشجویی می دانستند.

"باید ظاهر ساده ای داشته باشد برای اینکه مغایرت دارد درس خوندن با بیش از حد به خود رسیدن، دانشجویی باید برود جلوی آینه یا باید درس بخونه، فکر دانشجوی باید به درسش باشد"

بحث و نتیجه گیری :

از آنالیز داده ها مفهوم اخلاق دانشجویی با مضمون اصلی "رفتار عالی انسانی همراه با علم" استخراج شد. شرکت کنندگان در مطالعه مفهوم اخلاق دانشجویی را با بروز رفتار آکادمیک" در محیط دانشگاهی از دانشجو توصیف کردند و رفتارهای "نامحترمانه" را منافات با اخلاق دانشجویی می دانستند. مشارکت کنندگان احترام و قدردانی از استاد را جزء لاینفک رفتاری دانشجویان می دانستند. "در پی کسب دانش بودن نه کسب مدرک" از دیگر مضامین بارزی است که مفهوم اخلاق دانشجویی را تبیین می نماید. مشارکت کنندگان بر این باور بودند دانشجویان علوم پزشکی می بایست قادر به تعامل با بیماران، خانواده بیمار و پرسنل درمانی باشند. "مراقبت دلسوزانه و توأم با علم" داشته باشند. رعایت شئونات اسلامی در پوشش و رفتار از دیگر ابعاد مفهوم "اخلاق دانشجویی" بوده است.

"رفتار عالی انسانی همراه با علم" شرکت کنندگان در این مطالعه مفهوم "اخلاق دانشجویی" را داشتن "رفتار عالی انسانی همراه با علم" برای دانشجو توصیف نمودند. اعضای هیات علمی بر این اعتقاد بودند که "یک دانشجو می بایست ملبس به علم و رفتار محترمانه" باشد. در رابطه تهذیب نفس با تحصیل علم، حقیقت این است که بشر توانسته است بدون اتکالی به ایمان و تهذیب نفس، به پیشرفت های شگفت انگیزی نایل گردد و از اعماق زمین تا اوج آسمان ها و از درون ذرات بی جان اتم تا ژرفای روان آدمی را بکاود و در کشف و شناخت اسرار هستی، قله های بلند و رفیعی را پشت سر بگذارد. کسی نمی تواند ادعا کند که بین ایمان یا تهذیب نفس و تحصیل علم، رابطه علی و معلولی و ملازمه عقلی طرفینی وجود دارد، به گونه ای که هر جا «علم» هست، لزوماً ایمان و تهذیب نفس نیز حضور دارد و یا هر جا تهذیب نفس باشد، علم حاصل می شود. نه واقعیات موجود آن را تأیید می کند و نه در هیچ شریعت آسمانی اعتقادی بر آن است. قرآن کریم، از کسانی نام می برد که عالم بوده اند، ولی ایمان نداشته اند، مانند شیطان و فرعون و قارون که درباره آن ها فرمود: «و خجدوا بها و استیقنتها انفسهم ظلماً و علواً» (۱۱) به خاطر ستم و روحیه برتری جویی، آن را انکار کردند، حال که نسبت به آن یقین داشتند» از طرفی در طول تاریخ بسیاری از دانشمندان و متفکران و مخترعان وجود دارند که مدارج علمی را پیموده اند، ولی فاقد ایمان و تهذیب نفس بوده اند. ایمان و تهذیب نفس از یک سو و دانش از زاویه دیگری، روی انسان تأثیر می گذارد. آن دو متمم و مکمل یکدیگرند اما نوع و کیفیت تأثیر گذاری متفاوت است. علم چراغ اندیشه را روشن می سازد و به تدریج آن را پرنورتر می کند، ولی تنها ایمان و تهذیب نفس است که می تواند چراغ قلب و روح آدمی را روشن کند، یا جلا دهد و هویت انسانی به او ببخشد. شهید مطهری می گوید: علم به ما روشنایی و توانایی می بخشد و ایمان عشق و امید و گرمی. علم ابزار می سازد و ایمان مقصد... علم می نمایاند که چه هست و ایمان الهام می بخشد که چه باید کرد؟ (۱۲). انبیشین می گوید: علم ما را از آن چه هست، آگاه می سازد و تنها دین و وحی است که ما را بر آن چه سزاوار و شایسته است، مطلع می کند. (۱۳). استاد مطهری می گوید: نه علم می تواند جانشین ایمان گردد و نه ایمان می تواند جانشین علم گردد. طبیعت را به ما بشناساند، قوانین آن را بر ما مکشوف سازد و خود ما را به ما بشناساند. (۱۴) اگر منظور از علم در سؤال علم بشری و مصطلح باشد (مانند علوم انسانی، تجربی، فنی و غیره) تهذیب نفس موجب پیشرفت آن علوم نمی گردد، بلکه زمینه استفاده صحیح از آن دانش ها را فراهم می کند اما اگر منظور از علم، بصیرت و نورانیت و معرفت باشد، قطعاً تقوا و تهذیب نفس در آن تأثیر بسزایی دارد. قرآن مجید می فرماید: «واتقوا الله و اعلمکم الله: تقوا پیدا! خخ کنبد تا خدا به شما تعلیم دهد» (۱۵) در آیه دیگر می فرماید: «اگر تقوا داشته باشید، خداوند قدرت تشخیص حق از باطل را در شما قرار می دهد» (۱۶)

"رفتار آکادمیک" داشتن رفتارهای آکادمیک از مضامینی بود که اساتید مکرر به آن اشاره نمودند. هر زمان که اساتید رفتار، کلام و تفکر و یا سکنات دانشجوی را معیار با دانشگاه و محیط علمی دیدند آن را رفتاری غیر آکادمیک می پنداشتند که دور از انتظار آنها از اخلاق دانشجویی بوده است. اساتید رفتارهایی از قبیل فکر کردن به غیر از درس، ایجاد وقفه در تدریس استاد را از رفتارهای غیر آکادمیک می دانستند و احترام به استاد و همکلاسی ها و کارکنان و رعایت آداب معاشرت را از رفتارهای آکادمیک می دانستند. رفتارهای نامودبانه، خشن و توأم با سو استفاده می تواند به سادگی باعث اختلال و آشفتگی در محیط های آموزشی شود در حالی که توجه به چنین رفتارهایی می تواند موجب کاهش بروز آنها گردد (۱۸ و ۱۷). بروز این قبیل رفتارها محدود به جوامع خاص نبوده و می تواند در هر محیطی رخ دهد (۱۹ و ۲۰ و ۲۱ و ۲۲).

"رفتارهای نامحترمانه"، رفتارهای نامحترمانه در محیط های آموزشی می تواند به شدت یاددهی و یادگیری را مختل نماید و به ایجاد تناقض و اضطراب بین استاد و دانشجو منجر گردد. در مطالعه جویباری و همکاران دوسوم از اساتید اشاره نمودند که طی یکسال گذشته رفتار نامحترمانه ای را از سوی دانشجویان مشاهده نکردند (۸). "احترام و قدردانی از استاد" مشارکت کنندگان قدردانی و تجلیل از استاد از سوی فراگیران را لازمه اخلاق دانشجویی می دانستند. در مطالعه ای ۲۱ مری پرستاری که تجربه مواجهه با رفتارهای توهین آمیز دانشجویان را داشتند، رفتارهای نامحترمانه را از خفیف تا پرخاصگری طبقه بندی نمودند. مواجهه با این رفتارها با اثرات کوتاه و بلند مدتی از قبیل واکنش های فیزیکی و عاطفی، کاهش اعتماد به نفس، کاهش اطمینان به توانایی تدریس توأم است که نتیجه آن پیامدهای کاملاً منفی بر فرایند آموزش می باشد به طوری که موجب کناره گیری اعضای هیات علمی از آموزش می شود. به نظر می رسد تعاملات دانشجو استاد عامل بسیار مهمی در محیط آموزشی می باشد (۲۳). در روایات آمده که حق استاد بر شاگرد بسیار زیاد است و شاگرد باید برای کمال و پیشرفت به آن عمل کند. امام سجاد علیه السلام در این زمینه فرمودند: حق کسی که به تو علم یاد می دهد این است که «الْتَعْظِيمُ لَهُ وَ التَّوْقِيرُ لِمَجْلِسِهِ؛ او را احترام کنی و بزرگش بداری.» "در پی کسب دانش بودن نه کسب مدرک" یکی دیگر از نشانه های اخلاق دانشجویی در پی کسب دانش بودن و نه مدرک، یادگیری واقعی، نه حفظ کردن و سطحی گذشتن ذکر شد. مدرک گرایی یکی از عوامل تاثیرگذار در سیستم های آموزشی است که البته بازخور علمی و فرهنگی و آموزشی آن را نیز در سطح خود دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی می توان ملاحظه کرد. این موضوع به عنوان یکی از معضلات برجسته کنونی جامعه، قشرهای مختلف را با اهدافی واهی و بی ارزش که تاثیرات منفی بسزایی را در نوع زندگی آنها داشته است روانه دانشگاه ها کرده. "تعامل با بیمار، خانواده بیمار و پرسنل بیمارستان" و "مراقبت دلسوزانه و توأم با علم" یکی از محیط های یادگیری دانشجویان علوم پزشکی مراکز بهداشتی درمانی می باشد. لذا حضور در بالین و یادگیری از بیمار و مددجو مستلزم رعایت یک سری اخلاقیات می باشد. "رعایت شئون و حجاب اسلامی"، اساتید معتقد بودند به دلیل قوانین کشوری پوشش و رفتار باید اسلامی باشد، محیط دانشگاه محیطی مقدس است و باید ظاهر افرادی که در این محیط هستند مغایرتی با کسب علم نداشته باشد. شرکت کنندگان، پوشش و رعایت حجاب اسلامی را از اخلاق دانشجویی می دانستند.

نتیجه گیری: حضرت امام می فرمایند: هر قدمی که دانشجو برای کسب علم بر می دارد می بایست قدمی هم برای کسب مکارم اخلاقی بر دارد. رسول اکرم (ص) می فرمایند: در برابر کسی که به او دانش می آموزید و یا از او دانش فرامی گیرید، نرمی کنید. آیا امروزه نظم و انضباط لازم در دانشکده ها ضروری است؟ ما هنوز در تلاش برای پاسخ به این سوال هستیم. از شاخص های مهم اخلاقی دانشجویان از منظر اسلام انگیزه الهی، مقید به وظائف، حسن خلق و فروتنی، عفت نفس، بلند همتی، غنیمت شمردن فرصت های زندگانی، پرهیز از معاشرت با افرادی که وی را از مسیر تحصیل علم دور می کنند، برخورداری از آراستگی ظاهر، پویایی و تحرک علمی، برنامه ریزی منظم و دقیق برای تمامی ساعات شبانه روزی، خودداری از مجادله و ستیزه جوئی در طرح مباحث علمی، رعایت انضباط و حضور مستمر در کلاسهای درس، تواضع و فروتنی در برابر استاد می باشد. امروزه دانشگاه های ما بیشتر از هر زمان دیگر نیاز به یک انقلاب فرهنگی و معنوی دارند و این مسؤلیت در درجه اول به عهده دانشگاهیان است. در این مطالعه اخلاق دانشجویی معادل با رفتار آکادمیک، در پی یادگیری بودن، محترمانه رفتار کردن، تعامل با بیمار و انجام مراقبت دلسوزانه همراه با مهارت تفسیر شده است. آگاهی از دیدگاه اساتید در خصوص اخلاق دانشجویی می تواند به دلیل ماهیت مستمر استاد دانشجو به یادگیری مستقیم و یا غیرمستقیم رفتارهای حرفه ای کمک نماید. مقام معظم رهبری: عزت ملی در عرصه به این است که جوان دانشجویی او، پژوهشگر او، عالم محقق او سعی کند مرزهای علم را در نوردد

...

منابع:

۲- Alireza Bagheri, F. Asghari, Bagher Larijani, Tehran University of Medical Ethics MPH course: providing an educational model. Journal of Medical Ethics and History, ۱۳۸۹, Volume ۲, Spring, No. ۲: pp. ۱-۶ [Persian]

۳-Bagher Larijani, Farzaneh Zahedi, Seyed Hassan Emami Razavi

MEDICAL ETHICS HISTORY IN IRAN. Iranian Journal of Diabetes And Lipid Disorders ۲۰۰۶;۶(۲): ۱۱۳-۱۳۴ [Persian]

۴- Seyed Ahmad Fatemitabar. The theory of derivation of ethics from religion.

Iranian Journal of Medical Ethics and History. ۲۰۰۸;۱(۲): ۷-۱۴ [Persian]

۵- Gholam Reza Moarefi. Theological foundations of medical ethics in Shiite thought, relying on the Holy Quran and traditions Nahj Daneshvar, Scientific-research Journal of Shahed University ۲۰۰۹;۱۶(۸۳): ۶۷-۷۶ [Persian]

۶- Borhani Fariba . Alhani fatemeh. Mohammad Esa. Abbaszadeh Abbas . Qualified nurses develop professional ethics, the necessity and challenges of ethics education. Journal of Medical Ethics and History, ۱۳۸۸, Volume ۲, Summer, No. ۳: pp. ۲۷-۳۸ [Persian]

۷- Bagher Larijani, Farzaneh Zahedi. Comments on ethics committees in the world and Iran. Iranian Journal of Diabetes and Lipid Disorders. Tenth year. no:۳ volume ۳۶. month Bahman - Esfand ۱۳۹۸, p. ۲۸۱

۸-Leila Joibari, Zahra Mohammadi, Akram Sanagoo. A Glance at Students and Faculty Members Perceptions of Uncivil Behavior in Educational Settings. Strides In Development of Medical Education, Journal of Medical Education Development Center of Kerman University of Medical Sciences ۲۰۱۰;۷(۲): ۱۳۷-۱۳۳ [Persian]

۹- Krippendorff, K. Content analysis: an introduction to its methodology. Thousand Oaks, CA : Sage, ۲۰۰۴.

۱۰- Polit DF, Beck CT . Essentials of nursing Research. ۹th Edn, Philadelphia: Lippincott, ۲۰۰۶.

۱۱-The Quran. Nml (۳۷) verse ۱۴

۱۲-Morteza Motahari. The book Humanity And faith .p:۱۳

۱۳ - Mohammad Taqhi Shariati, usefulness and necessity of religion, p:۱۱

۱۴-Morteza Motahari. The book Majmoh Asar Volume ۲ .p ۳۵

۱۵-The Quran ,Baqara (۲) verse ۲۸۲.

۱۶- The Quran , Anfal (۸), verse ۳۹.

۱۷-Tiberius RG, Flak E. Incivility in Dyadic teaching and learning. New Direction for Teaching and Learning. ۱۹۹۹; ۷۷: ۳-۱۲.

۱۸--Luparell SM. Critical incidents of incivility by nursing students: How uncivil encounters With students affect nursing faculty. Doctoral dissertation, University of Nebraska. Dissertation Abstracts International, ۲۰۰۳ (۶۴) ۲۱۲۸.

۱۹-Feldman, LJ. Classroom civility is another of our instructor responsibilities. Collage Teaching, ۲۰۰۱(۴۹)۱۳۷-۴۰.

۲۰--Eberly DE. America s promise: Civil Society and the renewal of American culture. ۱۹۹۸. New York: Row man & Littlefield.

۲۱-Broxton, GM., & Bayer, A.E. Faculty misconduct in collegiate teaching, ۱۹۹۹. Baltimore: Gohns Hopkins University Press.

۲۲-Broxton GM, Bayer AE. Addressing faculty and student classroom improprieties. New Teaching and Learning. ۲۰۰۴; (۹۹) ۸۹-۹۵.

۲۳-Luparell S. The effects of student incivility on nursing faculty. J Nurs Educ. ۲۰۰۷; ۴۶ (۱):۱۵-۹.